

Administratīvi teritoriālās reformas pirmsākumi

Konference: Vietējo padomju loma Latvijas neatkarības atgūšanā

Valdis Šteins

runa Zinātņu Akadēmijā 2015. g. 21.aprīlī.

(konferencē par pašvaldību nozīmi Latvijas neatkarības atgūšanā un apgūšanā, kā arī par Vislatvijas deputātu sanākšanu Daugavas stadionā 1991.g. - ko Šteins nosauca par Aprīļa referendumu, ja AP 4.maijā nenobalsotu par neatkarību, tad vismaz būtu bijis šis referendums. Pilns referāta teksts par Pašvaldību reformas gaitu šajos 25 gados un kas tad par šiem 25 gadiem ir izdarīts)

Labdien cienījamie un godājamie kolēģi,

1. Rossijā, Novij Čerkasos 1962.gadā notika miermīlīgas strādnieku demonstrācijas - daļu nošāva uz vietas, bet citiem dalībniekiem bija aizliegts par to runāt 50 gadus. Tagad viņi ir sākuši runāt. Un arī man ir paveicies - pēc 25 gadiem, pateicoties Tālavam Jundzim un Ilzei Jermacānei un, iespējams, vēl kādiem man nezināmiem labvēļiem ... man ļauts runāt šodien konferencē. Paldies!
2. To, ko jums šodien laika trūkuma dēļ nevaru pastāstīt, to visu var izlasīt **pirmkārt**, zinātniski-pētnieciskajā žurnālā Zintnieks, kuru izdod ne ZA, bet ZA telpās. Šajā žurnālā publicējos jau 5 gadus. **Otrkārt**, var noklausīties plašus fragmentus no manām lekcijām Radio Merkurs arhīvos, vidējos viļņos un internetā - you tube : Radio Merkurs V.Šteins (skat. arhīvs). Piemēram, 28. aprīlī plkst. 18:00 būs par Latvijas iedalījumu zemēs, Tautvaldības mācības turpinājums – Kā nonākt no Vietvaldībām uz Pašvaldībām, un iesākums - Kādai jābūt Latvijas Tautsaimniecībai. **Treškārt** – jau izdotajos konferences materiālos, ar kuriem iepazīstināja starpbrīdī Ilze Jermacāne.
3. Laika limita dēļ, es runāšu pēc slavenā ruskiju izgudrotāja „kalašņikova metodes” - tēzēs raksturošu situāciju valstī – un pašvaldību dārziņā, un lai neaizietu sānceļos – „turēšos” pie teksta.

Visupirms - pašvaldību spožums un posts: Sāksim ar to, ka Latvijā diemžēl nav pašvaldību, bet ir Vietvaldības un Patvaldības jeb Mazās despotijas. Man ir piedāvājums – atrisinājums esošajam postam – tā ir Tautvaldības ieviešana. Šim nolūkam esmu izstrādājis Tautvaldības mācību jeb Latvijas jaunās valsts pamatus, kurus pamazām publicē pieminētais žurnāls Zintnieks. Šodien droši vien Andris Jaunsleinis laikam man neļaus nolasīt šo ciklu, kurš sastāv no 16 lekcijām, tātad 32 stundām.

Situācija Latvijā

- Latvija savu neatkarību ir zaudējusi un suverenitāti jeb augstāko varu transferējusi, parakstot Lisabonas...”Tumšās nakts” līgumu. Mēs jau vairs neesam viena no

Eiropas Savienoto valstu valstīm, bet gan Eiropas Federācijas pavalsts. Un šādas Federācijas apstākļos pašvaldībām ir vēl grūtāk runāt par savu autonomiju – par pašu valdīšanu.

- Mūsu pavalstī valda Anti-konstitucionālā situācija – atbilstoši Satversmes 2. pantam Latvijā vara nepieder tautai, bet valda Anti-konstitucionālā Koalīcijas padome, tagad jau *troika*. Protams, ka šādos apstākļos var ignorēt un **revidēt Eiropas vietējo pašvaldību hartu pēc patikas**.
- Fiskālais karš pret tautu un „iekšējā okupācija” pieņemas spēkā, turklāt izplešas otrreizējā nodokļu aplikšana: no pensijām, naudas privātajiem uzkrājumiem, kronis visam- nekustamā īpašuma nodoklis. Kāds ir saskatījis (neesmu pārskatījis), ka Latvijā tauta tiek aplaupīta ar 105 visdažādākajiem tiešajiem un netiešajiem, atklātajiem un slēptajiem nodokļiem un nodevām, akcīzēm, uzpūstajiem tarifiem. Kā nodokļu ievākšanas garants Latvijā ir atjaunināta 500 gadus vecā **Opričņina**, šobrīd jau arī katrā Vietvaldībā ir sava Opričņina. Gribu uzsvērt, ka nauda –gan valstij, gan pašvaldībai ir jāiegūst ar Darbu, nevis varmācīgi atņemot to saviem pavalstniekiem. Katrai pašvaldībai ir jādomā par savu naudas līdzekļu avotu – par savu ražošanu – sava Novada un Pilsētas tautsaimniecības attīstību.
- Valdība pati piekopj Ēnu ekonomiku - ar pašpasludinātajiem komercnoslēpumiem – notirgo „zem deķa” bankas, rūpnīcas, vagonus stumda šurpu turpu. Mēs tik dzirdam svilpienus... un turpinām braukt padomju laiku vagonos. Bet Pašvaldību tautsaimniecības attīstībai uzlikti iemaukti, jo tā traucētu valdības ēnu ekonomikai.
- Iekšējā muita cariskajā Rossijā tika atcelta vairākus gadsimtus atpakaļ. Jūrmalas pilsēta to atkal ieviesa. Ja katra pašvaldība ieviesīs savu muitas nodevu, tad mēs ļoti ilgi brauksim no Rīgas līdz Daugavpilij.
- Tiek izvērsta svešķermeņu integrācija tautas egrogorā. Integrācija, kuru propagandē un izved dzīvē varturi Latvijā, ir tautas suverenitāti graužoša politika, līdzīgi kā ārvalstu investori grauž tautas saimniecību, jo visu peļņu aizved projām. Investīcijām jānāk no pašu valsts un pašu pašvaldībām.
- Izglītības sistēma gatavo skolēnus kā nākošos darba vergus – darba tirgum, turklāt starptautiskam darba tirgum. Jau 9-10.gs vikingu barvedis Rigs ar saviem līvu apsargiem radīja Rīgu kā verdzības centru, un tagad atkal esam atsveisti par 1000 gadiem atpakaļ - Rīga atkal ir vergu lieltirgošanas centrs. Savukārt pašvaldībās skolu tīkls nevis paplašinās, bet skolas tiek likvidētas, Neņemot „galvā” Latvijas Satversmē noteikto, skolās tiek ieviesta 13.gs okupantu atnestā jūdeo-hristiešu mācība.
- Latvijā netiek attīstīta fiziskā kultūra jeb tautas sports, tā vietā tiek kultivēta sporta vergu, sporta skatītāju kultūra pie TV ekrāniem. Katrā pagastā, pie katras skolas būtu jābūt savam Tautas sporta stadionam.
- Ignorējot latviešu tradicionālo lauku dzīves un attīstības modeli, Laukos notiek nevis zemnieku sētu tīkla – viensētu rekonstrukcija –reģenerācija (atdzimšana), bet depopulācija un ārzemju investoru latifundisms un vietējais fermerisms.
- Tiek likvidēts Dzelzceļu tīkls, kurš bija novadu un pilsētu savienotājs – tā vietā tiks būvēta viena *caurskrietuve* bez pieturām novados.

- Latvijas Zinātnei ir atvēlēta alkatīgo oligarhu kalpones vieta. Finansē tādus pētījumus, kuri mantraušiem nes peļņu vai sabiedrībai aizmiglo skatu, vai rada mankurtismu. Tā tikpat labi finansē vīrusu apkarošanu, kā vīrusu ražošanu. Izplata pandēmiju un cīnās ar pandēmiju. Veikalnieki pasūta tikai sev vajadzīgos pētījumus, kuri pat dažkārt ir vērsti pret attīstību, pret cilvēci, bieži vien, ja tie nav izdevīgi, pētījumu rezultāti tiek slēpti, kā grāmatas Vatikāna bibliotēkā vai čekas maisi Podoļskas arhīvā. Vēsturē notiek psiho-vēstures karš, kurš ir slavenā hibrīdkara sastāvdaļa.
- Runājot par vēsturi un vēsturisko pašapziņu – novados, tikai retajos, tiek kopti pilskalni un svētkalni, svētbirzes aizaugušas kā Amazonas džungļi.
- Tauta un tautas valsts nevar pastāvēt bez akadēmiskās jeb fundamentālās zinātnes, nevar būt māja bez pamatiem. Bez patiesas zinātnes nevar būt tautai nākotnes.
- Valstij neesot naudas akadēmiskai zinātnei, fundamentāliem pētījumiem?! kā bijušais parlamenta Budžeta komisijas loceklis es apgalvoju, ka tie ir salti meli, nauda valstij ir tik, cik vajag, tikai nepieciešams sabalansēt starp bezprocentiem aizlienēto naudu un pašu darba rezultātā iegūto, bet Valsts naudu var dabūt tik, cik vajag – turklāt nenoslīgstot pazemojošā kompradora stāvoklī.

Atgriežoties laikā pirms 25 gadiem - mums, Augstākajai Padomei bija DIVI galvenie Mērķi

Pirmais - padomju vara jānomaina uz tautas varu. Varu apgalvot, ka tas nav izdarīts. Demokrātiskā centrālisma un partokrātijas ideologi ir uzvarējuši, kā rezultātā pāreja no padomju varas pārvērtās tikai par ielu nosaukumu pārlīmēšanu. Šobrīd mēs no tautvaldības esam tālāk nekā 1990.-1991. gadā. Vai nu neviens nav sapratis jeb nav izdevīgi saprast to, kas ir tautvaldība. Ir notikusi padomju Gara transformācija, bet nosaukumu maiņa nav struktūras maiņa. Tautvaldība – tas nozīmē galvenokārt – pašvaldība. Tās, ko mums sauc par pašvaldībām – tās ir „Potjomkina sādžas” - tīrākā Fikcija. Latvijā 2015.gadā vēl aizvien, tāpat kā komunistu laikos, pastāv **Vietvaldības** un lokālās **Despotijas** – divi vienā. Daudzviet pat valda „*dalienu kņazi*”.

AP un Saeimas Pašvaldību komisijām bija saturiski jāmaina padomju varas funkcionēšanas sistēma uz jaunu tautvaldības sistēmu, bet tas nav izdarīts, jo ir jāmaina sabiedriskā iekārta Latvijā. Mums ir jāizveido jauna **tautisma** sabiedriskā iekārta ar savu tautvaldību – patiesu pašvaldību – gan valsts, gan novada līmenī.

Otrais mērķis bija izstrādāt priekšlikumu Latvijas administratīvi teritoriālajam iedalījumam, ņemot vērā Latvijas iekšējo kultūrvēsturisko, etnoloģisko un ģeogrāfisko daudzveidību – tauta bija jāatgriež savā dabiskajā telpā, savā ietvarā ar saknēm, jāatgriež vēsturiskā pašapziņa, valodas kopība un lokālā paškultūra, kā arī tradicionālā tautsaimniecība. Varam teikt - jāatdod **nozagtā nākotne**. Šī otrā uzdevuma veikšanai, pēc manis paša iniciatīvas tika izveidota Latvijas Republikas Administratīvi teritoriālā iedalījuma reformas komisija.

Nemot vērā Latvijas kultūrainavas telpisko hierarhiju, **Komisijai** bija nepieciešamība izdalīt OBJEKTĪVAS TELPISKAS VIENĪBAS, turklāt dažāda telpiskuma izmēra vienības – viensēta vai ciems ar savu apzemi, viensētu grupas vai ciemu kopas, pagasti jeb ciemsētas – novadi –zemes -valsts. Tās visas ir objektīvas dažāda līmeņa vienības. Ja pagasti – ciemsētas vairāk vai mazāk Latvijā bija izdalīti, kaut gan tie arī prasīja korekcijas, tad novadu līmenis bija jāizdala no jauna. Zemes vajadzēja izdalīt, tikpat kā no jauna, jo padomju mantojumā mums bija 8 reģioni un buržuāzisko nacionālistu atmiņas un dziesmas par kādreizējām zemēm – Latgali, Kurzemi kas mūžam nesadalās.

Jautājums bija – kurā no šiem taksonomiskajiem līmeņiem nepieciešama administrācija vai pašvaldība. Divreiz pašvaldīties tas būtu absurds, kā, piemēram – pagasts un rajons – tā jau ir divu līmeņu pašvaldīšanās.

Jautājums bija par vēlēta un administratīvā aparāta izveidošanu. Protams, tautvaldības apstākļos sava veida pašvaldīšanās ir katrā taksonomiskā līmeni – viensētā tā ir ģimenes sanāksme, teritoriālā kopā tā ir kopas sapulce, ciemsētā jeb pagastā tā ir jau Pagasta jeb ciemsētas Tautas sapulce, kura, ja nepieciešams, jau noalgo savu izpildvaru - vienu, divus, varbūt trīs cilvēkus. Bet pagastvecis var būt arī sabiedriska pienākums, kā tas bija kooperatīvos, kuros būt par priekšsēdi bija goda, nevis naudas lieta. Pagasti jeb ciemsētas jau veido Novadu. Pēc savas būtības Novads – tā jau ir sava valstiņa = alfa-omega. Novadi apvienojas Zemēs – Zeme pēc savas būtības ir kā Šveices kantonvalsts. Latvija ar ir kā Šveice, tikai varturi un varneši neļauj tai realizēties.

Neviena Tautas sapulce nevar un nedrīkst būt būvēta uz partiju principa – tautvaldībā partijas ir jāaizmirst – **biedru kartes jāaiznes uz upuru ugunskaapiem.** Novadu Domes nedrīkst būt ievēlētas pēc partiju listēm, vēlēšanas ar partiju sarakstiem, starp citu, nav paredzētas Satversmē – tās šobrīd arī ir antikonstitucionālas. Mēs šajā gadījumā nevaram iziet no postulāta - kas nav aizliegts, tas ir atļauts, kā to man teica Satversmes tiesas priekšsēdētājs. Satversmē ir skaidri teikts, ka tauta ievēl, bez brokeriem ievēl – Satversmes sapulci un Saeimu. Latvijā suverēns ir Tauta, nevis valsts aparāts un aiz tiem stāvošie partkomi.

Komisijas mērķis, tāpat, reducējās trijos galvenajos uzdevumos:

1. Izstrādāt priekšlikumu Latvijas administratīvi teritoriālo iedalījumu reģionālajā līmenī. Kas nozīmēja Latvijas iedalījumu Zemēs: .
2. Izstrādāt priekšlikumu par Latvijas administratīvi teritoriālo vienību – lauku un pilsētu rajonu kā mākslīgu - **objektīvi neesošu teritoriālu vienību likvidēšanu.**
3. Izstrādāt Priekšlikumu Latvijas iedalījumam Novados.

Pirmais uzdevums -Latvijas Iedalījums Zemēs – mūsu pamattautas

Latviešu tauta ir veikusi garu etnoģenēzes ceļu. Šo zemi, kuru mēs saucam par Baltiju, ilgstoši apdzīvoja ziemeļu baltu tautas: kurši, zemji jeb zemgaļi, sēļi, lati jeb latgaļi, leiši jeb lejieši, prūši, jatvingi, sembri, galindi. Šīs ziemeļu baltu tautas ļoti sarežģītos apstākļos, cīnoties par savu pastāvēšanu – gan pret vikingu-ugru, gan tjurku, gan pret jūdeo-hristiešu krustnešu uzbrukumiem, gandrīz visas izdzīvoja, ja neskaitām prūšus, galindus un jatvingus, bet arī viņi savas pēdas ir saglabājuši gan etniski, gan kultūrainavā.

Praktiski vienas un tās pašas pamattautas izveidoja **trīs mūsdienu modernās valstis: Latviju, Lietuvu un Litvu, kuru cars Nikolajs I ar ukazu 1840.g. pārdēvēja par Belaruss, bet litvinus par belarusiem.** Salieciet kopā kuršus, zemjus, sēļus un latus un nedaudz prūšus, un jatvingus, un iegūsiat moderno latvieti, salieciet kopā tos pašus kuršus, zemjus, sēļus, latus, jatvingus, leišus (nejaukt ar lietuviešiem) - un iegūsiat moderno lietuvieti, salieciet kopā latus, leišus, jatvingus, nedaudz galindus - un iegūsiat mūsdienu litvinu jeb baltkrievu (belaruss). Daudzas senās kuršu, sēļu, zemgaļu un latu valstis atrodas tagadējās Lietuvas un Baltkrievijas – Belaruss teritorijā. **Mēs esam bagāti – mums de-facto ir trīs valstis.**

Zemju kā reģionālu teritoriālu vienību veidošanas pamati

Modernie latvieši tāpat pamatā izveidojās no četrām pieminētām dabiskām lielām pamattautām: **kurši, lati, sēļi un zemji.** Atbilstoši šo tautu apdzīvotām zemēm, mums ir izveidojies – Latu-gals jeb Latgale, Zemju –gals jeb Zemgale, Sēļu gals –jeb Sēlija un Kuršu-zeme –Kurzeme, kuras veido četras reģionālās vienības – **Zemes.** Vienīgi kā problēmreģioni jāpiezīmē **Ziemeļsēliju, kura atrodas šodienas Vidzemē un Latgalē un Malēnija ZA Latvijā.**

Līdzās pamattautu reģioniem mums ir divi Vēsturiskie reģioni:

Vidzeme un Rīgava. Kā tās uzradās? To jūs varat izlasīt pieminētā pilnā referāta tekstā, kurš šodien mums jau pieejams.

Augstākās Padomes Latvijas Republikas Administratīvi teritoriālā iedalījuma reformas komisija izstrādāja un nopublicēja Latvijas iedalījumu Zemēs, ar visiem pamatojumiem, ieskaitot pārvaldes modeli. Mūsu komisijas priekšlikums bija un vēl šodien pastāv – izveidot **sešu** Zemju sistēmu Latvijā ar savām Tautas sapulcēm (kā landtāgu) – reģionāliem sabiedriskiem parlamentiem, savu tiesisko autonomiju un valdību - kanceleju un kancleru kā izpildvaru.

1993.gadā pie varas nākusī Saeima nostūma mūsu projektu malā, bet ar laiku vismaz plānošanas reģioni tika izveidoti, **lai arī cik formāla, bet tiem bija sava „Nacionālās reģionālās attīstības padome”, bet ar likuma grozījumiem 03.04.2014. gadā tā ir likvidēta.** Teiksiet, prātam neaptverami, bet viss – likvidēta, jo visu pārvaldīs centralizētī Briseles administratori **ne-VARAM ministrijā.** To, ka diktatūra un centralizācija nāk virsū, to jau mēs redzam katru dienu, tāpēc jau arī 375 000 cilvēku ir aizbēguši no Latvijas.

Nedod, Dievs, ka kāds lokālais patriots vēl pateiks – es gribu runāt latgaliski, vai sēļu, vai kuršu, vai zemgaļu valodā. Tūlīt „opričniki” to noliks pie vietas.

Plānošanas reģiona robežas, liekas, ir nolīcis pēdējais vismazizglītotākais nevēga Latvijā. Tas, ka viņi veselu sēļu tautu neieredz – tā jau ir vienkārši segregācija. Rīgas reģionā iekļauta visa Vidzemes rietumu puse, kā **Novorosija iekarota**. Rīgas reģions plašas zemes nozadzis arīdzan Kurzemei un Zemgalei. Vai tiešām nav iespējams apturēt viņu **ekspansionistisko politiku**? Bet Latgales reģions nekādi nevar šķirties no anektētā Daugavas rietumu krasta.

Otra problēma, tas ir Nacionālās attīstības plāns 2014 -2020, kurš apstiprināts 2012.gadā. Šis plāns paredz (citāts) „... ieguldījumu koncentrēšanos nacionālās un reģionālās nozīmes attīstības centros **9+21**”. Tādu genocīdu ne nacisti, ne Rossijas impēristi, ne komunisti nav vērsuši pret latviešu tautu. Varētu pasmierties, ja tā nebūtu Latvijas Valsts attīstības nacionālā stratēģija, kuru izstrādāja vairāk nekā 30 organizācijas. Un to ir apstiprinājuši Saeima, prezidents, valdība.

Otrais uzdevums - Otrā līmeņa pašvaldības Aprinķi vai Rajoni – vajadzīgas vai likvidējamas? Viena no problēmām, kura mums radās, veidojot jauno Latvijas valsti - ko darīt ar otrā līmeņa administratīvi teritoriālām vienībām – rajoniem. Vai varbūt atjaunot aprinķus? Kā var „pašvaldīties” divos līmeņos – tāds bija jautājums? Mūsu komisija gribēja steidzamā kārtā likvidēt šo mākslīgo feodālisma, carisma un padomju laikā radīto parazitisko aprinķu-rajonu nomenklatūras kārtu, bet, kā redzam, tad pēc 1993. gada apvērsuma šī koncepcija vienkārši iestrēga. Šis rajonu padomes pilnvaras izbeidzās 2009. gada 1. janvārī. **Mēs to pilnvaras gribējam likvidēt 3 mēnešos, nevis 17 gadu laikā.**

Trešais uzdevums - Novadu veidošana

Novadu un tā ģeogrāfisko vidi, pirmkārt veido dabiskās ģeogrāfiskās ainavas. Tās pētot, es nonācu pie secinājuma, ka trūkst viena ļoti svarīga vidusposma un Latvijas dabas karte jāpapildina ar jaunu dabisku telpisku vienību, kuru es nosaucu par **apvidu**. Kopumā es Latviju iedalīju 65 apvidos, no tiem **54 apvidiem iedevu jaunus nosaukumus**. Domājot par jauniem ģeogrāfiskajiem nosaukumiem, viena no idejām bija atdzīvināt senos latviešu **valstu nosaukumus** – tā kartē radās, piemēram, **Piemares līdzenums**, Bandavas pauguraine, Spārnenes viļņaine, Vanemas pauguraine, Upmales paugurlīdzenums, Adzeles pacēlums utt. Bet fiziogēogrāfisko rajonu taksonomisko līmeni es papildināju ar jaunu augstieni Latvijā – Idumejas augstieni, kuru nosaucu par godu šai senajai valstij, kuru kādreiz apdzīvoja galvenokārt **vidu tautas etnokopiens**. Līdzenumu ap Rīgu nosaucu par Rīgavas līdzenumu, ar kuru vēlāk jau sāku apzīmēt zemi – Rīgavu. **Cilvēka radītais kultūrvēsturiskais pārklājums ļoti labi korelējas ar šiem apvidiem, kas daudzviet noteica novadu robežas.**

Tautiskais pamats. Pamattautas jau noteica Latvijas iedalījumu Zemēs, bet dažviet kāda pamattauta vai cita baltu tautas etnokopa veidoja lielāku vai mazāku anklāvu, piemēram, zemji Bārtā, jatvingi Nīcā, prūši ar savu etnoloģiski unikālo kompleksu -

Piebalgā, obri - Malēnijā, vendi – Autīnes novadā, kāršuvieši – Kārsavas novadā, vidi – Idumejas novadā.

Senvalstu un citu seno politisko un administratīvo telpisko vienību pamats.

Senvalstis mēģināju atdzīvināt novados, piemēram Piemares, Ventavas, Spārnenes, Tērvetes, Upmales, Asotes, Adzeles un daudzas citas – skat.rakstā. Vai tad vēsturiskai pašapziņai un novada attīstībai nav svarīgi, vai jūs dzīvojat kuršu Piemares senvalstī vai cara laika Kurzemes gubernatora Pāvela (Paulshafen) v.n. Pāvilostas novadā.

Valodas, dialektu un izlokšņu pamats. Ārkārtīgi svarīgs kritērijs bija iekšējās valodas atšķirības. Pateicoties Zinātņu akadēmijas valodniekiem, man bija kolosāls kartogrāfiskais materiāls par dialektu un izlokšņu grupām Latvijā un radniecīgu izlokšņu grupu atrašanās bieži vien ļoti ietekmēja novadu noteikšanu.

Nākamā kompleksā kritēriju grupa bija **etnogrāfiskie raksturojumi** – Latvijas etnogrāfiskie kompleksi. Tiem bija ārkārtīgi liela nozīme daudzu novadu nodalīšanā.

Demogrāfiskais pamatojums. Ļoti svarīgs rādītājs bija optimālais iedzīvotāju skaits mazākā administratīvi teritoriālā vienībā. Aprēķini liecināja, ka vajag 4000–5000 iedzīvotāju, tad viņi paši spēj uzturēt savu pašvaldību, kur līdzās sabiedriskiem posteņiem ir arī pašu algoti ierēdņi. **Svarīgs rādītājs bija arī novada kopdzīve, kultūras dzīve, novada iedzīvotāju savstarpēja pazīšana, sadzīvošana, kopīga svētku svinēšana, kopīga garīgā un tautas sporta dzīve.** Novadi ar jau lielāku iedzīvotāju skaitu ir nenormāli, kulturāli nepārvaldāmi un pēc būtības sadalāmi vairākos novados.

Kā pēdējā kritēriju grupa - Laukcentru, izglītības, aprūpes un veselības iestāžu, atpūtas un reliģisko centru un ceļu tīkla esamība.

Savietojot visus šos pamatojumus un kritērijus kopā, rodas mūsu izdalītie novadi un zemes. Katrs novads sevī ietver visus šos minētos pamatojumus un kritērijus.

Novadi Latvijā 2015. gadā!

Pēc 2009. gada administratīvi teritoriālās reformas **Latvijā ir 119 vietvaldības, Pēc AP reformas bija jābūt 115 pašvaldībām.**

Tātad 119 pret mūsu 115!

Skaita ziņā sakritība starp šodienas un AP projektu ir 97%, lielā mērā sakritība ir arī starp pašiem novadiem. Nesakritību rada novadi – monstri, **de facto atjaunotie rajoni.**

Diemžēl pēc 17 gadu reformas novilcināšanas un vairāk nekā 10 miljonu latu tautas kopnaudas izsaimniekošanas, Latvijā tik un tā ir izveidots novadu tīkls, kurš vairāk vai mazāk atbilst Augstākās Padomes izstrādātajam novadu tīklam – tātad tas bija objektīvs, tikai esošajiem varturiem „40 gadus vajadzēja klīst pa Sinajas tuksnesi”.

Vienīgais „uzlabojums” – pieminētie nenormāli hipertrofizēti novadi – monstri. **Kā liecina šo novadu nosaukumi, praktiski tiek atjaunoti vecie komunistu pārvaldes rajoni.** Tikai vienu piemēru - Limbažu novads, okupēdams Skultes pagastu, kā Pjotrs I izcirtis logu uz Baltijas jūru, es saprotu - Limbaži grib kļūt atkal par «Reņģu galvaspilsētu». Velti cenšaties - vai tad jūs nezināt - VISA latviešu tauta ir muļķu un reņģēdāju tauta, un vispār puplakstieši.

AP savu darbu paveica – tā izstrādāja ne vien jaunu paradigmu, bet arī konkrētu reformas projektu ar visām zemju un novadu robežām. **Reformas projekts tika apspriests un guva pozitīvu vērtējumu Latvijas Pašvaldību savienības 2. kongresā.**

Es ilgi domāju, kāpēc mūsu, AP pieņemto reformas priekšlikumu Trešā Republika „noraka” uz 17 gadiem (līdz 2009.gadam), un nonācu pie atziņas, ka īstenībā viss vienkāršais ir ģeniāls – tā saucās alkatība (tautā sauc „Mahimas sindroms”). To visu nevar norakstīt uz nerrastību – nezināšanu vai neizglītību. Varturi un varneši saredzēja tautas kopnaudas nogrābšanas un iedzīvošanās iespēju uz reformas rēķina. Pēc Augstākās Padomes pilnvaru beigšanās, Latvijas valdība un pašvaldības reformas izstrādāšanai un pārstrādāšanai ir iztērējušas vairāk kā desmit miljonus latu. Milzu nauda ir aizgājusi garām patiesām reformas izmaksām.

Likvidējot milzīgās rajonu birokrātiskās iestādes, tās privatizējot, tieši pretēji - varēja vēl nopelnīt naudu, nevis to iztērēt. Turklāt pieņemams rezultāts vēl nav sasniegts, un šodienas varturi ir iegriezuši projektu strupceļā. Tā ir tā lielā problēma, kura būtu jāatrisina un jānonāk pie patiesām Pašvaldībām, tautvaldības un autonomām Zemēm, pie Satversmes 2.panta realizēšanas dzīvē.

Latvijai jābūt nevis centralizētai valstij, bet pašnoteiktai, pašpietiekamai, pašnodrošinātai, pašpārvaldītu novadu un pilsētu savienībai.

Kur meklēt Ceļvedi?

Godājamie zinātnieki un prezidenti - gan Latvijas, gan ZA, gan pašvaldību! Varianti ir divi: vai nu Zinātņu Akadēmija būs dabīgās gara aristokrātijas Bāka un **pašvaldību izpētes centrs**, no kuras nāk Prometeja uguns, kura izvedīs tautu ārā no Aizspogulijas, vai tā paliks kā Garīgās „Stūra mājas” vēstures un Staļina ampīra piemineklis.

Paldies par uzmanību!

Dr.Valdis Šteins

Latvijas Republikas Augstākās Padomes Administratīvi teritoriālās reformas komisijas priekšsēdētājs, 1989. gadā LTF Valdes priekšsēdētājs. Pilsoņu kongresa Latvijas Komitejas loceklis un Ārlietu komitejas vadītājs. 1990. gadā, pēc ievēlēšanas Augstākajā Padomē par deputātu, kļuva arī par Ārlietu komisijas un Budžeta komisijas loekli